



FCG Finnish Consulting Group Oy
Hatanpäänkatu 1 A
33900 Tampere

Etelä-Pohjanmaan ELY-keskuksen lausunto, Haukkasalon tuulivoimapuiston Natura-arvioinnin täydennys

Haukkasalon Tuulipuisto Oy suunnittelee tuulivoimapuistoa Kankaanpään kaupungin luoteisosaan, entisen Honkajoen kunnan alueelle. Tuulivoimapuistohanke muodostuu hankealueesta ja tarkasteltavasta sähkönsiirrosta. Hankealueelle suunnitellaan enintään 16 uuden tuulivoimalan rakentamista. Suunniteltujen voimaloiden kokonaiskorkeus on korkeintaan 300 metriä. Suunniteltujen tuulivoimaloiden yksikköteho on noin 6–14 MW ja kokonaisteho on arviolta noin 70–224 MW.

Hankealueella tuotettu sähkö on tarkoitus siirtää valtakunnanverkkoon Marjakeitaan tuulivoimapuistoalueelle suunnitellun uuden Fingrid Oyj:n sähköaseman kautta. Uuden 400 kV voimajohdon reitiksi tarkastellaan kahta päävaihtoehtoa (VEA ja VEB) sekä molemmille päävaihtoehdoille Marjakeitaan hankealueelle suunnitellun voimalapaikan kiertävää vaihtoehtoa (VEA2 ja VEB2). Sähkönsiirtoreittien pituudet ovat reitistä riippuen noin 17,4–18,5 kilometriä. Sähkönsiirron ratkaisut tarkentuvat hankkeen jatkosuunnittelussa.

Hankealueen pohjoispuolelle sijoittuu Haapakeitaan Natura-alue (SPA/SAC, FI0200021). Alue on liitetty Natura 2000 -verkostoon luontodirektiivin erityisten suojelutoimien mukaisena alueena sekä lintudirektiivin mukaisena erityisenä suojelualueena. Natura-alue koostuu useasta osa-alueesta, joista eteläisimmät sijoittuvat hankealueen välittömään läheisyyteen.

Etelä-Pohjanmaan ELY-keskus keskittyy lausunnossaan toimialueellaan esiintyviin Haapakeitaan Natura-alueen luonnonarvoihin. Hankealue sijaitsee noin 7,5 kilometrin etäisyydellä maakuntarajasta ja samalla Etelä-Pohjanmaan ELY-keskuksen toimialueesta.

Etelä-Pohjanmaan ELY-keskus on Natura-lausunnossaan 31.7.2023 todennut, että Natura-arviointia on täydennettävä seuraavilta osilta tai siinä on huomioitavat seuraavat seikat:

- Maakotkalla on mahdollisesti voimakas vaikutus alueen ekologiseen rakenteeseen ja toimintaan ja tätä kautta Natura-alueen alueen

koskemattomuuteen. Hankkeen vaikutukset maakotkan reviiriin Haapakeitaalla tulee arvioida.

- Vaikutukset erityisesti kaakkurin (*Gavia stellata*) esiintymiselle ja pesinnälle Haapakeitaan Natura-alueella perustuen Garthenin ym. (2023) tekemään selvitykseen.

- Liito-oravalle kohdistuvat yhteisvaikutukset, joista merkittävimmät syntyvät todennäköisesti uuden sähkönsiirtoreitin myötä, joka aiheuttaa ainakin jonkinasteisen kulkuesteen liito-oravalle.

- Metsäpeura ei tällä hetkellä ole suojeluperustelajina Haapakeitaan Natura-alueella. Laji voi tulevaisuudessa levitä tälle alueelle, joka on arvioitu metsäpeuran kannalta merkittäväksi elinympäristöksi. Koska laji on merkittävä Natura-alueen ekologian kannalta, olisi hankkeen vaikutuksia metsäpeuran elinympäristöön ja käyttäytymiseen tullut arvioida ainakin yleisellä tasolla.

- Satakunnan kuin myös Etelä-Pohjanmaan maakunnan alueelle on laadittu viherrakenneselvitykset, jotka on huomioitava arvioinnissa. Viheryhteyksien säilyttäminen on ensiarvoisen tärkeää arvioitaessa Natura-alueiden eheyttä ja koskemattomuutta.

Lisäksi tulee esittää, miten haitallisia vaikutuksia voidaan lieventää.

Etelä-Pohjanmaan ELY-keskuksen lausunto

Maakotka

Hankkeen vaikutuksista Haapakeitaan Natura-alueella esiintyvään maakotkaan on laadittu erillinen selvitys, jonka mukaan vaikutukset jäävät merkittävyydeltään vähäisiksi. ELY-keskus on lausunnossaan tuonut esiin Metsähallituksen laatiman oppaan hyödyntämistä tuulivoiman maakotkalle aiheuttamien vaikutusten arvioinnissa (Hyvät käytännöt maakotkalle aiheutuvien vaikutusten arviointiin - esimerkkiraportti Nimettömänkankaan tuulivoimahankkeesta. Metsähallituksen luonnonsuojelujulkaisuja. Sarja A 241). Edellä mainitussa hankkeen maakotkaselvityksessä ei kuitenkaan ole tehty varsinaista elinympäristö-, törmäys- ja populaatiomallinnusta, jotka esitellään Metsähallituksen oppaassa. Ottaen huomioon esitetty selvitys hankealueen sijoittumisesta arvioidun maakotkareviirin ulkoreunalle, sekä suunniteltujen voimaloiden etäisyys maakotkan ydinreviiristä, voidaan selvityksen johtopäätöksiin kuitenkin yhtyä. Yhteisvaikutusten osalta merkittävimmät vaikutukset maakotkalle aiheutuvat todennäköisesti ydinreviirin läheisyyteen sijoittuvista Kolmihaaran ja Santakankaan tv-hankkeista. Haukkasalon hankkeesta aiheutuu ainakin lievä lisäriski törmäyksille, joka tulee huomioida edellä mainittujen hankkeiden yhteisvaikutusten arvioinnissa.

Kaakkuri

Kaakkurin Natura-alueella pesivä parimäärä on 1–5 paria. Päivitetyn Natura-arvioinnin mukaan kaakkuri pesii kuikkaa pienemmillä lammilla ja jopa suorimmikoissa. Laji kalastaa ravintonsa suuremmilta vesistöiltä, jonne se lentää säännöllisesti pesimälammeltaan. Ruokailulennot voivat ulottua kauaskin pesimäpaikoilta, jopa 25–30 km etäisyydelle. Karttatarkastelun perusteella potentiaalisimmat Natura-alueella pesivien kaakkurien kalastusvesistöt ovat Siikaisjärvi ja Isojärvi, mutta on myös mahdollista, tai jopa todennäköistä, että kaakkurit lentävät kalastamaan myös merelle. Kaikki edellä mainitut vesistöt sijaitsevat Natura-alueelta länteen-lounaaseen, joten ruokailulentojen reitti ei kulje Haukkasalon tuulivoimapuiston tai sen sähkönsiirtoreittien kautta. Karttatarkastelun perusteella suhteessa Natura-alueeseen kaakkureille potentiaalisia kalastusjärviä ei sijaitse Haukkasalon tuulivoimapuiston takana. Muutolta saapuvat ja muutolle lähtevät kaakkurit todennäköisesti lentävät mereltä / merelle, jolloin ne eivät myöskään lennä tuulivoimaloiden vaikutusalueen kautta. Näin ollen arvioidaan, että voimalat tai voimajohdot eivät aiheuta törmäysriskiä Natura-alueella pesiville kaakkureille. Ilmakuvatarkastelun perusteella Natura-alueella pesivien kaakkurien lähimmät potentiaaliset pesimälammet ja -rimmikot sijoittuvat Natura-alueen Kuuskeitaan osa-alueelle, joka rajoittuu hankealueeseen. Tältä osa-alueelta ei kuitenkaan ole olemassa olevaa tietoa kaakkurin pesinnöistä, eli on mahdollista, että rimmet todellisuudessa ovat liian pieniä kaakkurin pesimäpaikoiksi.

Etelä-Pohjanmaan ELY-keskus yhtyy päivitettyyn arvioon törmäysriskeistä ja hankkeen häiriövaikutuksista kaakkurille.

Liito-orava

Päivitetyn Natura-arvioinnin mukaan sähkönsiirron päävaihtoehtojen (VEA ja VEB) toteutuessa voimajohtoreitti sijoittuu osan matkaa nykyisen Fingrid Oyj:n 400 kV voimajohdon rinnalle. 400 kV:n voimajohdon johtoaukean leveys on tyypillisesti 36–42 m leveä, mutta kun uusi voimajohto tulee 400 kV voimajohdon viereen johtoalue on noin 70–80 m leveä. Tällöin johtoaukea on liito-oravan kannalta este, koska liito-orava ei pysty ylittämään sitä liitämällä.

Marjakeitaan alueella olevat liito-oravaesiintymien yhteydet pohjoisen suuntaan heikkenevät tällöin. Näillä kohteilla on kulkuyhteys myös etelässä oleviin liito-oravakohteisiin. Haapakeitaan Natura-alueelta lajin esiintymäpaikoilta eivät Natura-alueen ulkopuolisiin esiintymäpaikkoihin katkea.

ELY-keskus huomauttaa, että vaikka edellä oleva todennäköisesti pitää paikkaansa ja Marjakeitaan alueella olevat liito-oravaesiintymät eivät suoraan heikkene hankkeen johdosta, tulisi nykyisessä

voimajohtosuunnittelussa ottaa paremmin huomioon viheryhteydet ja ekologiset käytävät. Esimerkiksi Fingrid Oyj:n Jylkkä-Alajärvi voimajohtohankkeen (kaksi rinnakkaista 400 kV + 100 kV voimajohtoa) suunnittelun yhteydessä on hanketoimija esittänyt puustoisten viherkäytävien säilyttämistä käyttämällä käytävien kohdalla riittävän korkeita johtopylväitä (ensisijaisesti sama pylvästyyppe kuin muuallakin johtoreitillä) ja lyhentämällä tarvittaessa jänneväliä. Viherkäytäviä on esitetty soveltuville kohdin pylväiden väliin noin 50 metrin levyisenä ja jossa puusto pyritään säilyttämään alle 10 metrin korkuisena. Puita ei lyhennetä, vaan ylipitkät puut kaadetaan ja jätetään lahoamaan johtoalueelle. ELY-keskus toteaa, että niin liito-oravien kulkuyhteyksien, kuin laajemminkin ekologisten yhteyksien säilyttämiseksi, tulisi nyt kyseessä olevan hankkeen voimajohtosuunnittelussa harkita edellä kuvailtuja ratkaisuja puustoisiksi viherkäytäviksi.

Metsäpeura

Päivitetyn Natura-arvioinnin mukaan metsäpeuroja on palautettu lajin entisille elinalueille Lauhanvuoreen ja Seitsemiseen kansallispuistoon ja tulevaisuudessa on mahdollista, että laji leviää Haapakeitaan Natura-alueelle. Metsäpeura on riistaeläin, ja se kuuluu luontodirektiivin liitteeseen II. Suojelustatukseltaan se on silmälläpidettävä NT. Koska lajia ei ole mainittu Natura-tietolomakkeessa, eikä sitä vielä ole tavattu Natura-alueelta, ei lajia huomioida vaikutusten arvioinnissa.

ELY-keskus toivoi arviota mikä vaikutus Haukkasalon tuulivoimapuistolla on toteutuessaan Haapakeitaan mahdollisuudelle toimia jatkossa metsäpeuran elinympäristönä. Uusimman tutkimustiedon perusteella (Tolvanen ym. 2023. How far are birds, bats, and terrestrial mammals displaced from onshore wind power development? – A systematic review. Biological Conservation 2023) todennäköisesti ainakin Rynkäkeidas ja Kuuskeidas eivät tulevaisuudessa sovellu metsäpeuran lisääntymisalueeksi. Metsäpeura ei kuitenkaan tällä hetkellä aiheuta oikeusvaikutuksia Haapakeitaan Natura-alueelle.

Ekologiset yhteydet

Päivitetyn Natura-arvioinnissa todetaan, että Haukkasalon tuulivoima-alue toteutuminen yhdessä Kolmihaaran ja Santakankaan sekä Marjakeitaan kanssa ei katkaise ekologisia yhteyksiä Haapakeitaan Natura-alueen suuntaan. Kun huomioidaan Natura-alueen läheisyydessä tehdyt viimeaikaiset hakkuut, yhteydet eivät katkea.

Tuulivoimalan käyttöikä on noin 30 vuotta. Sinä aikana voidaan avohakata nyt olevat uudistuskypsät ja varttuneet kasvatusmetsikkökuviot. Nyt olevat nuoret metsät varttuvat ja taimikot kehittyvät nuoriksi metsiksi. Se miten metsät hakataan ja milloin hakataan, on maanomistajan päätöksessä, eikä sitä voida ennakoita. Metsäkuvamuutos ei katkaise ekologisia yhteyksiä. Myös läheisten

tuulivoimapuistojen rakentuminen ei katkaise yhteyksiä, koska tuulivoimaloiden väliin jää aina yli 500 m levyinen metsäalue.

Vaikka ekologiset yhteydet eivät varsinaisen tuulivoimarakentamisen vuoksi katkea, pyytää ELY-keskus huomioimaan edellä mainitut viherkäytävät voimalinjojen suunnittelun yhteydessä.

Tämä asiakirja on hyväksytty sähköisesti viraston sähköisessä asianhallintajärjestelmässä. Asian on esitellyt ylitarkastaja Toni Etholén luonnonsuojeluyksiköstä ja luonnonsuojeluyksikön päällikkö Leena Rinkineva-Kantola.

Tämä asiakirja EPOELY/1268/2022 on hyväksytty sähköisesti / Detta dokument
EPOELY/1268/2022 har godkänts elektroniskt

Ratkaisija Rinkineva-Kantola Leena 17.06.2024 09:11

Esittelijä Etholén Toni 17.06.2024 09:01